

بررسی ناهمانگی عملکردی زبان آموزان زبان خارجی از منظر سطح دانش زبانی و سبک‌های یادگیری

غلامرضا عباسیان^۱

چکیده: بررسی ناهمانگی‌های (خطاهای) زبانی زبان آموز دوم یا خارجی از اساسی‌ترین موضوعات آموزش و فراگیری زبان بوده است و در گذر تکوین نظریات متعدد از اطلاق رویکرد خطاب محور به نگاه ناهمانگی محور فرایندهای پیچیده‌ای نهفته است. ریشه این نوع ناهمانگی‌ها را در متغیرهای گوناگون می‌توان جستجو کرد لیکن رابطه سه گانه بین نوع ناهمانگی‌ها، سطح دانش زبانی و سبک‌های ترجیه‌ی یادگیری زبانی زبان آموز موضوع اصلی این مطالعه بوده است. در این راستا، تعدادی زبان آموز دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد زبان انگلیسی در کنار تعدادی زبان آموز مؤسسات آزاد زبان انگلیسی جامعه آماری این مطالعه را تشکیل دادند. ابتدا آزمون دانش عمومی زبان انگلیسی میشیگان برای تعیین سطح زبانی آنها به همراه پرسشنامه سبک یادگیری ترجیه‌ی (رید) بری سنجش سبک ترجیه‌ی یادگیری زبانی آنها توزیع گردید. از نظر سطح دانش زبانی آنها به سه گروه مقدماتی، متوسط و پیشرفته تقسیم شدند. برای کشف نوع خطاهای زبانی افراد، خطاهای گفتاری آنها از طریق مصاحبه SST و خطاهای نوشتاری آنها از طریق نوشتار آنان مورد بررسی قرار گرفت. سپس خطاهای آنها در دو سطح گفتاری و نوشتاری بر اساس طبقه‌بندی خطاهای زبانی کوهر (۱۹۷۱) به سه گروه پیش نظارمند، نظارمند و پسا نظارمند طبقه‌بندی شدند. نتیجه‌ی تحقیق و به عنوان نوآوری در این عرصه مؤید وجود همسنگی مثبت معنادار بین سطح دانش زبانی و نوع ناهمانگی‌های زبانی از یک سو، و همبستگی مثبت لیکن متفاوت بین شیوه تجلی دانش زبانی اعم از قالب گفتاری و شنیداری از سوی دیگر و مهتر از همه بین مقولات مختلف سبک‌های یادگیری و نوع ناهمانگی و سطح دانش زبانی بوده است. نتایج حاصله از این منظر مزیت نوآوری دارد که روابط این متغیرها تاکنون به این شکل بررسی نشده و پیوند بین فرایند بین-زبانی با سطح دانش زبانی و همچنین با سبک یادگیری در نوع خود فرایند و یافته بدیعی است.

واژگان کلیدی: ناهمانگی زبانی، خطاهای زبانی، سطح دانش زبانی، سبک یادگیری.

A Stylistic and Proficiency-based Approach EFL Learners Performance Inconsistency

Gholam-Reza Abbasian

Assistant Professor in Applied Linguistics (TEFL) Imam Ali University

Abstract: This study investigated a triple relationship among language learners' learning styles, performance in consistencies, and their proficiency levels. Participants were 51 Iranian graduate EFL, who received the Michigan proficiency tests along with the Perceptual Learning-Style Preference Questionnaire (of Reid) in order to measure their language proficiency level and learning style types. They were divided into three different proficiency levels. To explore their performance inconsistencies, both oral data from an SST interview and written data based on an on-the-spot journal writing were used. Corder's (1971) scheme of error classification into pre-systematic, systematic and post-systematic errors was employed for further explorations. The results revealed significant relationships among the target variables, if not predictor-predicted relationships. The findings support a non-linear relationship among the variable, which underscores significance of an integrative approach to EFL learner's performance inconsistencies based on which stylistic and language proficiency-based approach as to error analysis and treatment is thereby warranted in EFL contexts.

Key words: CA, EA, Language Proficiency, Learning Style, Performance Inconsistency.

^۱ استادیار رشته آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه امام علی^(۴)، آدرس پست الکترونیکی: gabbasian@gmail.com

۱- مقدمه

معمولاً اعتقاد بر این است که زبان سامانه‌ای است که تمام بخش‌های آن در هم تبیه است، به طوری که در این سامانه فراگیری هر بخشی در گرو فراگیری سایر بخش‌هاست [۲]. زبان‌آموز از قابلیت فراگیری این سامانه برخوردار است، تا در گذر این نوعی توانش زبانی را در خود شکل دهنده. شکل گیری توانش زبانی با شکل گیری روند پدیده‌ای به نام بین زبانی (Inter-Language) مرادف است. بنابراین فراگیری و استمرار فرایند بین زبانی با شکل گیری و حدوث خطاهای زبانی می‌تواند متأثر و ناشی از عوامل متعددی از جمله عوامل درون زبانی (Intralingual)، نوع و روش آموزش، ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های فراگیری و سطح دانش زبانی و غیره باشد. لیکن آنچه مستلزم تحقیق و بررسی بیشتر بوده و در واقع موضوع و هدف اصلی این پژوهش است، نگاه به منشأ خطاهای زبانی از منظر ارتباط احتمالی آنها با دو عامل اخیر یعنی سبک‌های فراگیری زبان دوم یا خارجی و سطح دانش زبانی یا به عبارت بهتر دامنه پدیده بین زبانی آنهاست.

۱- متغیرهای مطالعه: سبک‌های یادگیری،

ناهمانگی‌های عملکرد زبانی و دانش زبانی

سبک‌های یادگیری روش‌های کلی هستند که زبان‌آموزان با توصل به آنها در صددند تا یک نکته جدید زبانی را یاد بگیرند. فلدر و هنریک سبک‌های یادگیری را به عنوان "روش‌هایی که هر فرد به طرز خاص از آنها استفاده می‌کند تا زبان را یاد بگیرد، دانش آن را در ذهن بسپارد و آن را دوباره مورد استفاده قرار دهد"، توصیف می‌کنند [۳]. بسیاری از محققین نظری هانسن - استرین نتیجه‌ی اनطباق آموزش زبان را با سبک‌های یادگیری زبان‌آموزان مورد ارزیابی قرار داده‌اند. ضمناً تحقیقات مربوطه نشان می‌دهد که انطباق سبک‌های یادگیری با روش آموزش باعث افزایش یادگیری، علاقه و انگیزه زبان‌آموزان می‌شود [۴]. اسکارسلا، بیان می‌کند که سبک‌های یادگیری، عوامل مؤثری در فرایند فراگیری زبان دوم محسوب می‌شوند [۵]. مارتینیز نیز اشاره به این نکته می‌کند که "به عنوان اولین نقطه‌ی شروع، فرد باید

نسبت به سبک‌های مختلف یادگیری زبان‌آموزان و متغیرهای فردی که بر اکتساب زبان مؤثرند، آگاه باشد و آنقدر منعطف باشد که سبک آموزش خود را با سبک یادگیری زبان‌آموزان منطبق کند، از این روش ما می‌توان کلید موفقیت را برای آموزش و یادگیری زبان داشته باشد" [۶]. طبق نظر شومن و شومن، هر زبان-آموزی، در ارتباط با آنچه درصد فراگیری‌اش است و در این رهگذر چگونه آن را فرا بگیرد و چه سبکی را به کار بینند باورهای خاص خود را دارد و در این فرایند بر اساس آنها عمل می‌کند. در جریان فراگیری زبان دوم و تکوین تدریجی فرایند بین زبانی برخی از زبان-آموزان برخی خطاهای زبانی را مرتکب می‌شوند، در حالی که برخی دیگر خطاهای متفاوتی را [۷] این پدیده ممکن است مربوط به ظرفیت بالقوه نظری سبک یادگیری که عمدتاً دیرینه و غیر اکتسابی هستند، به طور مثال بعضی از فراگیران بیشتر از طریق چشمی یاد می‌گیرند (دیداری) یا از طریق گوش (شنیداری). بعضی اولویت را به کارهای تجربی و دستی می‌دهند (لمسی یا حرکتی). بعضی عمدتاً بر اساس سبک عمل‌گرایانه یاد می‌گیرند و بعضی کار گروهی را ترجیح می‌دهند [۸].

پدیده ناهمانگی‌های (خطاهای) زبانی از گذشته‌های دور مورد توجه محققان فراگیری زبان دوم (SLA) بوده است. به گفته الیس، خطاهای زبانی، نقص در فهم زبان آموز را نشان می‌دهند و علت وقوع آنها عدم آشنایی زبان آموز با با شکل صحیح آنچه باید فراگرفته شود است [۹]. محققان بسیاری در این باره تحقیق کرده و بین خطاهای زبانی به نکات مشترکی رسیده اند [۱۰، ۱۱ و ۱۲]. رویکرد نسبت به این پدیده زبانی از نکاه به عنوان یک عمل مجرمانه و گناه تا یک نوید و ممیزه میزان پیشرفت زبان‌آموزان و روند تکوین بین زبانی متغیر است [۱۳].

کو در خطاهای زبانی به صور مختلف طبقه‌بندی کرده است، لیکن طبقه‌بندی ارائه شده توسط کو در از جایگاه ویژه‌ای در مباحث فراگیری زبان دوم برخوردار است. او خطاهای را به سه گروه پیش‌نظاممند (Pre-Systematic) نظاممند (Systematic) و پسا-نظاممند (Post-systematic) تقسیم بندی کرده

بیشتر خطاها ماهیت بین زبانی دارند. در حالی که در سطوح بالاتر دانش زبانی بیشتر خطاها نشان از تأثیر درون زبانی است. تحقیقات زیادی در مورد سطح دانش زبانی و عوامل مؤثر بر آن انجام گرفته است. مثلاً اهرمن، لیور و آکسفورد [۱۷] عواملی مثل سن، قابلیت آموختن و انگیزه را به عنوان عوامل تعیین کننده‌ی سطح دانش زبانی افراد معرفی می‌کند. از سوی دیگر، گاردنر، ترمبلی و ماسگورت نقش انگیزه، اشتیاق و اعتماد به نفس را به عنوان تعیین کننده‌ی سطح دانش زبانی، مهم می‌داند [۱۸].

سطح دانش زبانی و اکتساب زبان دوم به هم مربوط هستند. وانپاتن اظهار می‌دارد که زبان آموزان در ابتداء معنی را می‌فهمند و اگر به منابع شناختی ارزشمندی دسترسی نداشته باشند، روی شکل و صورت نکته هدف فراگیری مرکز می‌شوند. از منظر روان‌شناسی ماهیت قضیه متأثر از سطح دانش زبانی تغییر می‌یابد. هر چه فرد بیشتر در زبان ماهر باشد، کمتر نیاز است که حافظه‌ی فعال خود را به توجه به معنی صرف کند و به منابع کمتری برای مرکز روی شکل و صورت آن ساختار نیاز دارد [۱۹].

در این خصوص لسر اثر سطح دانش زبانی را روی نوع و مقدار نتایج تولید شده به وسیله زبان آموزان بررسی کرده است. نتایج حاصله نشان می‌دهد که سطح دانش زبانی روی میزان توجه دانش آموزان روی یک صورت خاص زبانی اثر می‌گذارد. در نتیجه، این موضوع قابل درک است که سطوح مختلف دانش زبانی روی فرایند اکتساب زبان اثر می‌گذارد [۲۰].

با عنایت به دیدگاه‌های تمپر و برد [۲۱] از آنجایی که فراگیری زبان دوم یک فرایند تکاملی است، خطاها زبانی پدیده‌ای معمولی تلقی می‌شوند و نشان دهنده‌ی سطح دانش کنونی زبان آموز از زبان هستند. وایت دریافت که زبان آموزان در سطوح پیشرفت‌های مرتکب خطاها زبانی کمتری می‌شوند و نیز می‌توانند خطاهاشان را در مقایسه با سطوح اولیه یادگیری بهتر تصحیح کنند. ماریکو (۲۰۰۷) نیز از وجود رابطه مثبت بین نوع خطاها زبانی و سطح دانش زبانی خبر داد [۲۲].

است [۱]. گروه اول شامل خطاها‌یی است که زبان آموزان در زمان فراگیری یک نکته جدید مرتکب می‌شود. این نوع خطاها به خاطر بی‌توجهی، ناآگاهی و عدم اطلاع از قوانین زبانی شکل می‌گیرند. خطاها نظاممند آن نوع خطاها هستند که در صورت گوش‌زدن شدن به زبان آموز، می‌توانند به وسیله خود زبان آموز تصحیح شوند. ولی گروه آخر خطاها هستند که نشان دهنده به کارگیری ناصحیح قوانین زبانی بنا به عدم تمرکز، قفل شدن ناگهانی ذهن، شرایط فیزیکی و روانی است. متأثر از طبقه‌بندهی کوردر، سهیلی اصفهانی خطاها زبانی را در بین زبان آموزان ایرانی را با توجه به ویژگی‌های هر رده به شرح زیر تقسیم‌بندی کرده است [۱۴].

جدول ۱ طبقه‌بندی خطاها زبانی و ویژگی‌های آن‌ها

طبقه‌بندی ناهماهنگی‌ها / خطاها زبانی	ویژگی‌های برخوردار از بسامد بیشتر
پیش‌نظاممند	حذف و ازگان (نوع مختلف)، به کارگیری اسم / ضمیر خطاها فعلی؛ استفاده یا ساخت زمان فعل انتخاب کردن حرف اضافه؛ فرایند دوگانه سازی خطاب در به کاربردن صفات؛ خطاب در بهکاربردن قیدها ترتیب و توالی واژگان و عناصر جمله؛ فقدان پیوستگی
نظاممند	اضافه کردن مقولات دستور زبانی؛ فرایند دوگانه سازی بازگیری ناصحیح فعل؛ جایگزین کردن ساختارهای معلوم و مجھول ساختن اشتباه جملات شرطی؛ حذف واژگان خطاها فعلی؛ استفاده ناصحیح از اسم / ضمیر خطاب در توالی زمان‌ها در جمله؛ خطاب در به کاربردن صفات خطاب در به کاربردن قیدها
پساناظماممند	خطاب در ترتیب و همنشینی واژگان؛ خطاب در به کارگیری افعال خطاب در ساخت جملات گزارشی؛ انتخاب اشتباه حرف اضافه خطاب در ساخت ساختارها و ترکیبات مقایسه‌ای

تحقیق در مورد خطاها زبانی زبان آموزان می‌تواند شناخت کاملی از سطح دانش زبانی زبان آموزان به ما بدهد. اما طبق نظر سلینکر [۱۱] این نکته باید مورد توجه قرار گیرد، که بعضی از خطاها زبانی را به نام خطاها فسیلی می‌توان در سطوح مختلف دانش زبانی مشاهده کرد. در حالی که برخی از خطاها ماهیت تکوینی دارد و حاکی از فرآیند موفقیت آمیز فراگیری زبان است و این رونویسی تلقی می‌شوند [۱۵] مضافاً افرادی نظیر تیلور [۱۶] ثابت کرده‌اند که در مراحل اولیه فراگیری و آموزش زبان دوم یا خارجی

۲-۱- اهداف و سؤالات تحقیق

سیر مطالعاتی فوق و گزارش روابط دو جانبه متغیرهای مورد بحث نشان می‌دهد که هنوز وجود رابطه سه گانه بین آنها در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. برای روشن شدن این موضوع، این تحقیق در نظر دارد که رابطه بین سبک‌های یادگیری ترجیهی زبان آموزان، نوع خطاهای زبانی و سطح دانش زبانی آنها را که می‌تواند برای معلمان آموزش زبان بسیار مفید باشد، مورد بررسی قرار دهد. لیکن آنچه می‌تواند انجام این مطالعه را توجیه کند تلاش در جهت یافتن رابطه بین ناهمانگی‌ها در عملکرد زبانی زبان آموزان که از آن به خطای زبانی نیز تعبیر می‌شود و سطح دانش زبانی از یک سو و سبک‌های یادگیری زبان دوم توسط یادگیرنده با نوع و ماهیت ناهمانگی در عملکرد زبانی از سوی دیگر و مضافاً ارتباط سه گانه سه متغیر مذکور در فرآیند یادگیری زبان دوم یا خارجی است. برای انجام چنین کاری، مسئله به صورت ۳ سؤال تحقیقاتی مختلف بیان شده است.

۱- آیا بین سطح دانش زبانی و نوع خطاهای زبانی رابطه‌ای وجود دارد؟

۲- آیا بین سبک‌های یادگیری ترجیهی و نوع خطاهای زبانی رابطه‌ای وجود دارد؟

۳- آیا بین سبک‌های یادگیری ترجیهی و سطح دانش زبانی زبان آموز رابطه‌ای وجود دارد؟

البته در راستای انجام کار تحقیقاتی نظاممند و علمی، هر سه سؤال به ترتیب به فرضیه صفر تبدیل شده و مراحل و روند آزمودن آنها بر اساس داده‌های گردآوری شده به شرح زیر دنبال گردید.

۲- روش تحقیق

۲-۱- جامعه آماری

جامعه آماری این مطالعه را ۷۳ نفر از دانشجویان مقطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته زبان انگلیسی یکی از دانشگاه‌های تهران و زبان آموزان یک مؤسسه آزاد آموزش زبان انگلیسی در کرج تشکیل می‌داد. برای این کار، ۲۲ نفر زبان آموز از مؤسسه زبان (۲۰ نفر خانم و ۲ نفر آقا) با متوسط سن ۲۷ ساله، و گروه

سبک یادگیری زبان آموزان نیز به عنوان عمل تعیین کننده در پیشرفت سطح دانش زبانی زبان آموز محاسب می‌شود [۲۳] ابر اساس نظر لیو [۲۴] [۲۵] بین سطح دانش زبانی زبان آموزان و سبک یادگیری آنها همبستگی مثبتی وجود دارد به طوری که سبک‌های یادگیری به عنوان پیش‌بینی کننده توانایی شنیداری زبان آموزان تلقی می‌شوند. افرادی مثل درایسلد، راس و شولز [۲۶] سبک‌های یادگیری را در ۱۱ تا ۱۳ رشته درسی بسیار مهم یافتند. اوپرین [۲۷] و قاسلیدی [۲۸] به این واقعیت دست یافتند که آگاهی زبان آموزان از سبک یادگیری‌شان و نیز کمک به آنها برای پیشرفت مهارت‌های یادگیری‌شان متناسب با سبک یادگیری ترجیهی-شان اثر مثبت روی فرایند اجرا و فراغیری آنها دارد و سطح دانش زبانی آنها را افزایش می‌دهد. در تحقیقی که توسط چن (۲۰۰۹) انجام شد، رابطه آماری معنی دار بین سطح دانش زبانی و سبک یادگیری ترجیهی حرکتی ($P=0.001$)، سبک یادگیری لمسی ($P=0.047$) و سبک یادگیری انفرادی ($P=0.02$) مشاهده شد.

بنابراین به گفته چن [۲۸] همبستگی آماری معناداری بین سطح دانش زبانی زبان آموزان و سبک یادگیری ترجیهی آنها وجود دارد. به طور کلی سطح دانش زبانی، نشان دهنده شایستگی کلی افراد بومی است. پیدا کردن رابطه بین سطح دانش زبانی، نوع خطاهای زبانی آنها مسئله‌ای است که با موضوع قبلی مربوط است.

پر واضح است که بر اساس پیشینه و ادبیات موجود مطالعات محدودی در ارتباط با نوع خطاهای زبانی در ارتباط بتا سطح دانش زبانی صورت پذیرفته است لیکن ماهیت این مطالعه متأثر از آخرین نظریات مربوطه خطاهای و فرایند یادگیری زبان دوم را از منظر تکامل بین-زبانی مورد بررسی قرار داده است و نقش سطح دانش زبانی را نیز بدین صورت بررسی می‌کند. از سویی لحاظ کردن متغیر سبک یادگیری در این ارتباط فاقد پیشینه مطالعاتی و در نتیجه توجیه گر تکمیل خلاصه دانشی در این زمینه است.

نوشتاری شرکت کنندگان نیز به همین صورت کشف و طبقه‌بندی شدند.

۳- تجزیه و تحلیل داده‌ها و نتایج حاصله

در مرحله اول برای پی بردن به رابطه بین سطح دانش زبانی و نوع خطاهای زبانی جامعه آماری که بر اساس ماهیت آنها و متأثر از الگوی لیس و بومی سازی آن توسط سهیلی به سه گروه پیش نظاممند، نظاممند و پس نظاممند طبقه‌بندی شده بود، شیوه آماری مجدور کای به اجرا درآمد که بر اساس جدول زیر (جدول شماره ۲) ارزش آن عبارت از ۳۶/۶ است.

جدول ۲- آنالیز مجدور کای برای پیدا کردن رابطه بین خطاهای زبانی و سطح دانش زبانی

	مقدار	درجه آزادی	معنادار (فرضیه دو سویه)	نامتقارن- معنادار (فرضیه دو سویه)
مجدور کای پیرسون	۳۶/۶	۴	۰/۰۰	

شاخص‌های مندرج در جدول شماره ۲ و به ویژه جدول شماره ۳ مؤید رابطه معنی دار بین سطح دانش زبانی و نوع خطاهای زبانی است.

جدول ۳- فراوانی، درصد و باقیمانده سه نوع خطای زبانی با در

نظر گرفتن سطح دانش زبانی

		نوع خطای زبانی				کل
		پیش نظاممند	نظاممند	پسانظاممند		
پیش متوسط	تعداد	۵۴۰	۲۳۴	۲۲	۷۹۶	
	% بین سطح دانش زبانی	۷۶۷/۸	۷۲۹/۴	۷۲۸	۷۱۰	
	تفاضل استاندارد	-۰/۳	-۰/۱	-۱/۲		
متوسط	تعداد	۳۷۴	۱۵۴	۵	۵۳۳	
	% بین سطح دانش زبانی	۷۰/۲	۲۸/۹	۹	۷۱۰	
	تفاضل استاندارد	-۰/۹	-۰/۳	۲/۲		
متوسط به بالا	تعداد	۳۴۱	۱۶۵	۴۰	۵۴۶	
	% بین سطح دانش زبانی	۶۲/۵	۳۰/۲	۷/۳	۷۱۰	
	تفاضل استاندارد	-۱/۳	-۰/۳	-۴/۶		
کل	تعداد	۱۲۵۵	۵۵۳	۶۷	۱۸۷۵	
	% بین سطح دانش زبانی	۶۶/۹	۲۹/۵	۳/۶	۷۱۰	

جدول ۳ فراوانی، درصد و باقیمانده سه نوع خطای زبانی را با در نظر گرفتن سطح دانش زبانی نشان می‌دهد. بر اساس تفاضل استاندارد که عدد ۴/۶ را نشان می‌دهد می‌توان به رابطه معنی دار بین متغیرهای مذکور پی برد. بدین معنا که به تناسب ارتقاء سطح دانش زبانی،

دیگر ۵۱ دانشجوی زبان (۴۴ نفر خانم و ۸ نفر آقا با متوسط سنی ۲۵ ساله انتخاب شدند.

۲-۲- ابزارهای تحقیق

برای رسیدن به هدف تحقیق و گردآوری اطلاعات مورد نیاز، از ابزارهای زیر استفاده گردید:

۱- پرسشنامه‌ی سبک یادگیری ترجیه‌ی (Rيد،

۱۹) برای بررسی روش ترجیه‌ی یادگیری جامعه آماری،

۲- آزمون دانش عمومی زبان میشیگان (Michigan Test) برای تعیین سطح دانش زبانی شرکت کنندگان

۳- آزمون مصاحبه نیمه ساختاری (SST) برای سنجش سطح توانایی گفتاری جامعه آماری و نیز برای کشف کردن خطاهای گفتاری آنها.

آزمون مذکور برای تعیین سطح دانش زبانی شرکت کنندگان استفاده می‌شود. این آزمون توسط انجمن آموزش زبان خارجی آمریکا (ACTFL) طراحی شده است و از پنج بخش تشکیل شده است:

برقراری ارتباط و ارزیابی اولیه جامعه آماری

- استفاده از تصویر جهت بررسی و ارزیابی سطح دانش زبانی

- ایفای نقش یک شخصیت اجتماعی با طرف مصاحبه شونده و ارزیابی سطح دانش او

- استفاده از تصویر تکی یا یک توالی از تصاویر با بررسی سطح دانش او

- سؤالات پایانی و جمع‌بندی

۲-۳- مراحل اجرای پژوهش

در مرحله اول آزمون میشیگان به همراه پرسشنامه‌ی سبک یادگیری ادراکی بین جامعه آماری توزیع شد.

جامعه آماری از نظر توانایی زبانی به سه سطح پیش متوسطه، متوسطه و بالاتر از متوسطه تقسیم‌بندی شدند. در مرحله دوم از آنها خواسته شد تا در مصاحبه نیمه ساختاری شرکت کنند. کلیه مصاحبه‌ها به وسیله ۲ دستگاه رایانه شخصی ضبط شدند. برای ارتقا ضربی

پایایی نتایج ۲ نفر مصاحبه کننده این کار را انجام دادند. در مرحله‌ی بعد، مصاحبه‌ها به صورت متن پیاده

شد و تمام خطاهای گفتاری طبقه‌بندی زبانی کوردر [۱] به سه گروه نظاممند پیشینی، نظاممند و

نظاممند پسینی طبقه‌بندی شدند. تمام خطاهای

آماری حاصله که طبق جدول شماره ۶ برابر با ۹/۵۷ است. مؤید رابطه مشابه با آنچه در مورد خطاهای نوشتاری مشاهده شد، نشان دهنده رابطه معنی دار بین دو متغیر مذکور است.

جدول ۶- تجزیه و تحلیل مجذور کای برای پیدا کردن رابطه بین خطاهای گفتاری زبانی و سطح دانش زبانی

	مقدار	معنادار (فرضیه دو سویه)
نامتقارن- معنادار (فرضیه دو سویه)	۹/۵۷۸	۴
مجذور کای پیرسون		.۰/۴۸

لیکن نتایج نمایش داده شده، بر طبق جدول ۷ گویای این حقیقت است که بر عکس تجزیه و تحلیل‌های قبلی، در سطح مقدماتی زبان‌آموزان به طور قابل توجهی خطاهای گفتاری پسانظالم‌مند را مرتكب می‌شوند. این موضوع ممکن است به دلیل این واقعیت باشد که با افزایش سطح دانش زبانی به دلیل تمایل زبان‌آموزان به ارتقاء سرعت صحبت کردن، آنها سعی می‌کنند تا از ساختارهای ساده‌تری در سطح گفتاری استفاده کنند، بنابراین آنها خطاهای پسانظالم‌مند کمتری مرتكب می‌شوند.

نتیجه بارزی که می‌توان گرفت این است که نوع خطاهای زبانی مزید بر سطح دانش زبانی متأثر از شیوه تجلی توانش زبانی یعنی قالب گفتاری یا نوشتاری نیز است. این ادعا در جدول شماره ۶ بهوضوح دیده می‌شود، بین معنا که به تناسب ارتقاء سطح دانش زبانی نوع خطاهای زبانی ماهیتی متفاوت از آنچه در مورد مهارت نوشتاری دیده شد، نشان می‌دهد. بدین معنا که خطاهای عمده کمتر نوع پسانظالم‌مند در ارتباط با مهارت گفتاری را نشان می‌دهند. مؤید این وضعیت شاخص تفاضل استاندارد برای سه سطح مورد مطالعه است که به ترتیب برابر با ۱/۸ و ۲/۱ و ۰/۶ است.

مزید بر بررسی روابط بین نوع خطاهای و سطح دانش زبانی از یک طرف و شیوه تجلی این توانش در قالب مهارت نوشتاری و گفتاری؛ رابطه بین روش‌های یادگیری ادراکی و نوع خطاهای زبانی سه‌گانه زبانی نیز مورد مطالعه قرار گرفت. در این راستا نیز، ارزش مجذور کای مورد محاسبه قرار گرفت، که شاخص آن برابر با ۲۲/۵۱ تخمین زده شد.

نوع خطاهای زبانی، عمده‌تا ماهیت پسانظالم‌مند پیدا می‌کنند.

از سوی دیگر، رابطه بین خطاهای نوشتاری و سطح دانش زبانی نیز به صورت کمی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ارزش مجذور کای شاخص آماری حاصله که طبق جدول شماره ۴ برابر با ۳۴/۰۹ است، نشان دهنده رابطه معنی دار بین دو متغیر مذکور است. جدول ۴- تجزیه و تحلیل مجذور کای برای پیدا کردن رابطه بین خطاهای نوشتاری زبانی و سطح دانش زبانی

	مقدار	معنادار (فرضیه دو سویه)
نامتقارن- معنادار (فرضیه دو سویه)	۳۴/۹	۴
مجذور کای پیرسون		.۰/۰۰۰

مضافاً، طبق جدول ۵ می‌توان نتیجه گرفت که در سطوح اولیه دانش زبانی، زبان‌آموزان خطاهای پسانظالم‌مند کمتری در سطح نوشتاری مرتكب می‌شوند و به تناسب ارتقا سطح دانش زبانی نوع خطاهای نوشتاری نیز عمده‌تا ماهیت پسانظالم‌مند پیدا می‌کنند. ضمناً، مقدار تفاضل استاندارد برای سه سطح زبانی مورد مطالعه به ترتیب -۲/۸ و -۱/۹ و -۰/۲ است.

جدول ۵- فراوانی، درصد و باقیمانده سه نوع خطاهای زبانی در سطح نوشتاری با در نظر گرفتن سطح دانش زبانی

	نوع خطای زبانی			کل
	پیش نظاممند	نظاممند	پسانظالم‌مند	
پیش‌متوسط	تعداد	۲۱۵	۸۸	۸ ۳۱۱
	% بین سطح دانش زبانی	%۶۹/۱	%۲۸/۳	%۲/۶ %۱۰۰
	تفاصل استاندارد	-۱/۴	-۰/۷	-۲/۸
متوسط	تعداد	۸۳	۴۴	۳ ۱۳۰
	% بین سطح دانش زبانی	%۶۸/۸	%۳۳/۸	%۲/۳ %۱۰۰
	تفاصل استاندارد	-۰/۱	-۰/۷	-۱/۹
متوسط به بالا	تعداد	۱۵۹	۹۰	۳۷ ۲۸۶
	% بین سطح دانش زبانی	%۵۵/۶	%۳۱/۵	%۱۲/۹ %۱۰۰
	تفاصل استاندارد	-۱/۵	-۰/۳	-۴/۲
کل	تعداد	۴۵۷	۲۲۲	۴۸ ۷۲۷
	% بین سطح دانش زبانی	%۶۲/۵	%۳۰/۵	%۶/۶ %۱۰۰

مشابه با کشف رابطه بین خطاهای نوشتاری و سطح دانش زبانی، رابطه بین خطاهای کلامی - گفتاری و سطح دانش زبانی نیز به صورت کمی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این خصوص نیز، تجزیه و تحلیل مجذور کای انجام گرفت. ارزش مجذور کای شاخص

از سوی دیگر رابطه بین سبک‌های یادگیری ادراکی و سطح دانش زبانی زبان آموزان نیز مورد بررسی کمی قرار گرفت که ارزش محدود کار مربوطه برابر با ۴۱۷/۹۱ تخمین زده شد (جدول ۱۰).

جدول ۱۰-آنالیز محدود کار برای پیدا کردن رابطه بین سطح دانش زبانی و سبک‌های یادگیری ادراکی

	مقدار	درجه آزادی	معنادار	نامتقارن- معنادار (فرضیه دو سویه)
مجذور کار پیرسون	۴۱۷/۹۱۸	۱۲	.۰۰۰	

شاخص حاصله حاکمی از وجود رابطه معنی دار بین این دسته از متغیرهاست. بر اساس تفاضل استاندارد نمایش داده شده در جدول ۱۱، نتایج زیر قابل تصور است: همزمان با افزایش سطح دانش زبانی زبان آموزان، افرادی که از روش‌های یادگیری دیداری و فردی استفاده می‌کنند، به طور قابل ملاحظه‌ای کاهش پیدا می‌کنند.

همزمان با افزایش سطح دانش زبانی زبان آموزان، افرادی که از روش‌های یادگیری حرکتی و شنیداری استفاده می‌کنند، در ابتدا کاهش و سپس به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش پیدا می‌کنند.

همزمان با افزایش سطح دانش زبانی زبان آموزان، افرادی که از روش‌های یادگیری گروهی و ترکیبی استفاده می‌کنند به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش پیدا می‌کنند.

همزمان با افزایش سطح دانش زبانی زبان آموزان، افرادی که از روش یادگیری فردی استفاده می‌کنند در ابتدا افزایش و سپس کاهش پیدا می‌کنند.

جدول ۷-فراآنی، درصد و باقیمانده سه نوع خطای زبانی در سطح گفتاری با در نظر گرفتن سطح دانش زبانی

	تعداد	نوع خطای زبانی			کل
		پیش نظاممند	نظاممند	پسانظاممند	
پیشمتوسط	% بین سطح دانش زبانی	۷/۶۷	۷/۳۰/۱	۷/۲۹	٪۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۰/۷	-۰/۵	-۱/۲	
	تعداد	۳۲۵	۱۴۶	۱۴	۴۸۵
متوسط	% بین سطح دانش زبانی	٪۷۲/۲	٪۲۷/۳	٪/۱۵	٪۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۰/۶	-۰/۶	-۱/۸	
	تعداد	۲۹۱	۱۱۰	۲	۴۰۳
متوسط به بالا	% بین سطح دانش زبانی	٪۷۰	٪۲۸/۸	٪۱/۲	٪۱۰۰
	تفاضل استاندارد	۰/۱	۰	-۰/۶	
	تعداد	۱۸۲	۷۵	۳	۲۶۰
کل	% بین سطح دانش زبانی	٪۶/۵	٪۲۸/۸	٪۱/۷	٪۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۰/۶	-۰/۶	-۱/۸	
	تعداد	۷۹۸	۳۳۱	۱۹	۱۱۴۸

جدول ۸-آنالیز محدود کار برای پیدا کردن رابطه بین خطاهای زبانی و سبک‌های یادگیری ادراکی

	مقدار	درجه آزادی	معنادار	نامتقارن- معنادار (فرضیه دو سویه)
مجذور کار پیرسون	۲۲/۵۱	۱۲	.۳۲	

همان طوری که در جدول ۹ می‌توان دید در تمام انواع سبک‌های یادگیری ادراکی بسامد هر سه نوع خطا تقریباً یکسان است، لیکن زبان آموزان دارای سبک‌های یادگیری ادراکی دیداری و فردی عمدتاً خطاهای پیش-نظاممند و کمتر خطاهای پسانظاممند مرتكب می‌شوند. از سوی دیگر زبان آموزان دارای سبک‌های یادگیری گروهی یا ترکیبی بیشتر دچار خطاهای پسانظاممند می‌شوند.

جدول ۹-فراآنی، درصد و باقیمانده سه نوع خطای زبانی با در نظر گرفتن سبک‌های یادگیری ادراکی

	تعداد	نوع سبک یادگیری							کل
		بصری	حرکتی- بدنه	سوی	لامسه‌ای	فردی	گروهی	ترکیبی	
پیش متوسط	تعداد	۱۰۳	۱۵۰	۱۱۳	۱۱۲	۸۱	۱۲۱	۱۱۲	۸۱۲
	% بین سطح دانش زبانی	٪۱۲/۷	٪۱۲/۵	٪۱۳/۹	٪۱۶/۳	٪۱۰	٪۱۴/۹	٪۱۳/۸	٪۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۶	۰/۳	-۰/۵	-۰/۳	-۰/۱	-۰/۵	۰/۵	
متوسط	تعداد	۳۵	۵۸	۵۶	۵۵	۳۷	۵۹	۴۱	۳۴۱
	% بین سطح دانش زبانی	۱۰/۳	٪۱۷	٪۱۶/۴	٪۱۶/۱	٪۱۰/۹	٪۱۷/۳	٪۱۲	٪۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۰/۹	-۰/۴	۰/۹	-۰/۲	۰/۴	۰/۸	-۰/۶	
متوسط به بالا	تعداد	۱	۱	۱	۷	۰	۱	۰	۱۱
	% بین سطح دانش زبانی	٪۹/۱	٪۹/۱	٪۹/۱	٪۶۲/۶	٪۰	٪۹/۱	٪۰	٪۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۰/۳	-۰/۷	-۰/۵	۳/۸	-۰/۱	-۰/۵	-۱/۲	
کل	تعداد	۱۳۹	۲۰۹	۱۷۰	۱۹۴	۱۱۸	۱۸۱	۱۵۳	۱۱۶۴
	% بین سطح دانش زبانی	٪۱۱/۹	٪۱۸	٪۱۴/۶	٪۱۶/۷	٪۱۰/۱	٪۱۵/۵	٪۱۳/۱	٪۱۰۰

جدول ۱۱- فراوانی، درصد و باقیمانده سطح دانش زبانی با در نظر گرفتن سبک‌های یادگیری ادراکی

		نوع سبک یادگیری							کل
		بصری	حرکتی جسمی	سوعی	لامسه‌ای	فردي	گروهی	ترکیبی	
پیش‌متوسط	تعداد	۸۳	۹۳	۷۰	۱۶۲	۳۳	۶۹	۳۵	۵۴۵
	% بین سطح دانش زبانی	٪ ۱۵/۲	٪ ۱۷/۱	٪ ۱۲/۸	٪ ۲۹/۷	٪ ۶/۱	٪ ۱۲/۷	٪ ۶/۴	٪ ۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۲/۲	-۵/۵	-۱/۱	-۷/۵	-۳	-۱/۷	-۴/۳	
متوسط	تعداد	۲۵	۴۷	۰	۳۲	۲۶	۵۵	۱۰۴	۲۹۹
	% بین سطح دانش زبانی	٪ ۱۱/۷	٪ ۱۵/۷	٪ ۰	٪ ۱۰/۷	٪ ۸/۷	٪ ۱۸/۴	٪ ۳۴/۸	٪ ۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۱/۱	-۹/۹	-۶/۶	-۲/۵	-۸/۸	-۱/۲	-۱۰/۳	
متوسط به بالا	تعداد	۲۱	۶۹	۱۰۰	۰	۵۹	۵۷	۱۴	۳۲۰
	% بین سطح دانش زبانی	٪ ۶/۶	٪ ۲۱/۶	٪ ۳۱/۳	٪ ۰	٪ ۱۸/۴	٪ ۱۷/۸	٪ ۴/۴	٪ ۱۰۰
	تفاضل استاندارد	-۲/۸	۱/۵	۷/۸	-۷/۲	-۴/۷	-۱	-۴/۳	
کل	تعداد	۱۳۹	۲۰۹	۱۷۰	۱۹۴	۱۱۸	۱۸۱	۱۵۳	۱۱۶۴
	% بین سطح دانش زبانی	٪ ۱۱/۹	٪ ۱۸	٪ ۱۴/۶	٪ ۱۶/۷	٪ ۱۰/۱	٪ ۱۵/۵	٪ ۱۳/۱	٪ ۱۰۰

۳- یافته‌های پژوهش

پیش‌بینی کنندگان نوع خطاهای زبان آموزان معرفی می‌کند. در این فرایند نتایج مشخص زیر به عنوان نوآوری در این عرصه حاصل آمد. بداعت و نوآوری نتایج از این منظر قابل توجیه است که، همبستگی مثبت و معناداری بین سطح دانش زبانی و نوع ناهمانگی‌ها در عملکرد زبانی از یک سو، و همبستگی مثبت، لیکن متفاوت بین شیوه تجلی دانش زبانی در دو قالب متفاوت یعنی قالب گفتاری و شنیداری از سوی دیگر مشاهده شد. مهمتر از همه بین مقولات مختلف سبک‌های یادگیری و نوع ناهمانگی و سطح دانش زبانی نوعی همبستگی یافت شد. آنچه می‌توان نوآوری تلقی کرد، عبارت از بررسی این سه متغیر به صورت ترکیبی است. از یک سو، در ادبیات مربوط به این گونه متغیر، عموماً جداگانه یا به صورت زوجی بررسی شده‌اند. نگاه به مقوله ناهمانگی‌ها نگاه تربیتی نوده است و از سوی دیگر، قالب تجلی توان زبانی چه به صورت گفتار یا نوشтар نیز در ارتباط با متغیر بررسی شده، که در ادبیات موجود بی‌سابقه است. رابطه قوی بین سطح دانش زبانی و نوع خطاهای زبانی دیگر بار به اهمیت توجه به نوع خطاهای زبانی زبان آموزان توسط معلمین آنها تأکید می‌کند. زبان آموزان زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی مثلاً زبان آموزان ایرانی به دلیل کمبود مواجهه با زبان انگلیسی در خارج از کلاس درس، سطح دانش زبانی کمتر از حد انتظاری دارند که این مسئله اهمیت آموزش زبان به طور مؤثرتر و کارآمدتر را در

در ارتباط با سؤال اول، نتایج حاصله منطبق با مطالعه افرادی نظری وایت [۲۲] مبنی بر همبستگی بین سطح دانش زبانی و کیفیت و کمیت خطاهای زبانی و توانایی فرآگیر در تصحیح آنهاست. ضمناً، این یافته مؤید یافته‌های مریکو [۲۹] مبنی بر وجود همبستگی معنادار بین دو متغیر است. از سوی دیگر، رابطه بین سبک‌های یادگیری، نوع ناهمانگی زبانی و سطح دانش زبانی مؤید یافته‌های افرادی نظری لیو [۲۴]، فار [۳۰] و سایرین است. مطالعات انجام شده توسط کیا، علی پور و قادری [۳۱] و فوریر [۳۲] حاکی از نقش سطح دانش زبانی در اتخاذ سبک و شیوه یادگیری است که یافته‌های این مطالعه نیز مؤید این روند است. یافته‌های فوق مغایر با نتایج مطالعه افرادی نظری هال و موسلى [۲۳] است، که به ثبات سبک‌های یادگیری اعتقاد دارند. ضمناً، نتایج این مطالعه مغایر با آنچه رایوان [۳۳] و مونتمایر و همکاران [۳۴] در ارتباط با موضوع سبک‌های یادگیری و سطح دانش زبانی و فرایند یادگیری گزارش داده‌اند، است. این روند ایجاب می‌کند که سوالات متعدد در این عرصه مطرح است و فضای برای مطالعات بیشتر همچنان توجیه پذیر است.

۴- بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه‌های این تحقیق، سطح دانش زبانی زبان آموزان و روش‌های یادگیری ادراکی آنها را به عنوان مهمترین

- [13] Wyoming, Laramie, WY 82070.
- [13] Corder, S. P. (1971). *Idiosyncratic dialects and error analysis*. IRAL, 9(2).
- [14] Soheili-Isfahani, A. (1987). Errors of Persian Learners of English and Their Structural Specifications. Roshd Journal, 60-66.
- [15] Burt, M. H. Dulay, and S. D. Krashen. (1982). *Language Two*. New York: Oxford University Press.
- [16] Taylor, M. (1997). Learning styles. *Inquiry*, 1(1), 45-48.
- [17] Ehrman, M. E., Leaver, B. L., Oxford, R. L. (2003). A brief overview of individual differences in second language learning. *System*, 31, 313-330.
- [18] Gardner, R. C. Tremblay, P. F. Masgoret, A. N. (1997). Towards a Full Model of Second Language Learning: An Empirical Investigation. *The Modern Language Journal*. Vol. 81, 3.
- [19] VanPatten, B. (1996). Input processing and grammar instruction in second language acquisition. Norwood: Ablex Publishing Corporation.
- [20] Leeser, M. J. (2004). Learner proficiency and focus on form during collaborative dialogue. *Language Teaching Research*, 8(1), 55-81.
- [21] Tepper, S., Charles, J. & Baird, E. (1999). Reading and second language learners. The Evergreen state college. Olympia, Washington.
- [22] White, L. (1977). Error analysis and error correction in adult learners of English as a second language. *Working Papers on Bilingualism* 13, 42-58.
- [23] Hall, E. & Moseley, D. (2005). "Is there a role for learning styles in personalized education and training". *International journal of lifelong education*. (24) 3. 243-255.
- [24] Liu, H. J. 2008. A study of the interrelationship between listening strategy use, listening proficiency levels, and learning style. *RARECLS*, 5, 84-104.
- [25] Drysdale, M.T., P. Ross and R.A. Schulz. "Cognitive Learning Styles and Academic Performance in 19 First-year University Courses: Successful Students Versus Students at Risk." *Journal of Education for Students at Risk* 6. 3 (2001): 271- 289.
- [26] O'Brien, L. (1989). Learning Styles: Make the Student Aware. *National Association of Secondary School Principals Bulletin* 73: 85-89.

کلاس‌های آموزش زبان افزایش می‌دهد. در بین معلمان، این مسئله که باید در مورد تفاوت‌های فردی بین زبان آموزان حساس باشند، بسیار اهمیت دارد. همچنین در مورد زبان آموزان، آنها باید با روش‌های یادگیری ادراکی خود بیشتر آشنا شوند، تا بتوانند در یادگیری خود نقش مؤثرتری ایفا کنند. آموزش دادن و آگاه ساختن زبان آموزان از روش‌های یادگیری ادراکی خود می‌تواند نتیجه بسیار خوبی در افزایش سطح یادگیری آنها داشته باشد.

مراجع

- [1] Corder, S. (1973). *Introducing applied linguistics*. Penguin.
- [2] Norrish, J. (1983). *Language learners and their errors*. London: Macmillan press.
- [3] Felder, R. M., Henriques, E. R. (1995). Learning and teaching styles in foreign and second language education. *Foreign Language Annals*, 28, 21-31.
- [4] Hansen-Strain, L. (1989). Student and teacher cognitive styles in second language classrooms. In *Language teaching and in a University-level Foreign Language Course. Language learning: Part II, Affective factors*. *Language Teaching*. 2, 6, 1-11.
- [5] Scarsella, R. (1990). *Teaching language minority students in the multicultural classroom*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- [6] Martinez, S. G. (2006). Should we correct our students' errors in L2 learning? *Encuentro*, 16, 1-7.
- [7] Schumann, F. E., & Schumann, J. H. (1977). *Diary of a language learner: An introspective study of second language learning*.
- [8] Reid, J. (1987). The learning style preferences of ESL students. *TESOL Quarterly*, 21(1).
- [9] Ellis, R. (1989). *Second Language Learning and Second Language Learners: Growth and Diversity*. *TESL Canada journal*, 7(1), 74-94.
- [10] Cook, V. J. (1973). The comparison of language development in native children and foreign adults. *IRAL*, 11, 1, 13-28.
- [11] Selinker, L. (1972). "Interlanguage". *IRAL* 10, 201-231.
- [12] Corder, S. P. (1967). The Significance of Learner's Errors. *IRAL*, Vol. 5, 4:161-170. Department of English, University of

- [27] Cassidy, S. (2006). Learning style and student self-assessment skill, *Education + Training*, Vol. 48, 170 – 177.
- [28] Chen, M. L. (2009). Influence of grade level on perceptual learning style preferences and language learning strategies of Taiwanese English as a foreign language learners. Elsevier, 19, 304–308.
- [29] Mariko, A. (2007). Grammatical errors across proficiency levels in L2 spoken and written English. *The economic journal of Takasaki city, university of economics*, 49, 117-129.
- [30] Farr, B.J. (1971). Individual differences in learning: Predicting one's more effective learning modality. Unpublished doctoral dissertation, Catholic University.
- [31] Kia, M. Alipour, A. Ghaderi, E. (2009). Study of learning styles on their roles in the academic Achievement of the students of Payame Noor University," http://tojde.andolu.edu.tr/tojde_34/notes, Retrieved June 11.
- [32] Fourier, M.J. (1984). Disclosure of cognitive style information: Effects on achievement of adult learners. *Adult Education Quarterly*, 34, 147-154.
- [33] Rawian, R. B. M. (2002). Students' English proficiency, perceptual learning style preference and second language tolerance of ambiguity. Putra University: Malaysia.
- [34] Montemayor, E. C., Aplaten, M., Mendoza, G. C., Perey, G.M. (2009). Learning styles of high and low academic achieving freshman teacher education students: an application of the Dunn and Dunn's learning style model. *University of the Cordilleras*, 1(4), 58-71.